

της μετάνοιας, ενώ η ποιή που είναι αναγκαία για την ικανοποίηση της θείας δικαιοσύνης, που προσβλήθηκε από τις αμαρτίες των ψυχών αυτών, θα εξαλειφθεί με αγαθά έργα ή με δοκιμασίες - βασάνους των εξομολογηθέντων. Τις ποιές για την ικανοποίηση της δικαιοσύνης του Θεού, μπορεί η Δ. Εκκλησία και ιδιαίτερα ο πάπας να τις αντικαταστήσει με αξιομισθίες και να δώσει πλήρη άφεση των αμαρτιών. Έτσι, η Δ. Εκκλησία διακρίνει, για μετά το θάνατο, τριών ειδών ψυχές: τις ψυχές των αγαθών που πηγαίνουν στον Παράδεισο, τις ψυχές των κακών, οι οποίες, όμως, δεν εξομολογήθηκαν και πηγαίνουν στην Κόλαση και, τέλος, τις ψυχές εκείνων που εξομολογήθηκαν, αλλά, όμως, δεν εκτέλεσαν τις ποιές τους πάνω στη γη και γι' αυτό πηγαίνουν σε ένα ενδιάμεσο μέρος, το Κ., για να εκπληρώσουν με τις δοκιμασίες - βασάνους στη φωτιά (Κ. πυρός) και αφού καθαριστούν, θα πάνε στον Παράδεισο. Η Ορθόδοξη Εκκλησία, όπως και οι προτεσταντικές ομολογίες απορρίπτουν τη διδασκαλία αυτήν της Δ. Εκκλησίας περί Κ.

καθάρτης (ζωολ.). Γένος πουλιών, της οικογένειας *καθαριτίδες*, της υπέρταξης *νεόγναθα* και της τάξης *ισρακόμορφα*. Το γένος αυτό περιλαμβάνει ημερόβια αρπακτικά πουλιά, που τρέφονται, κυρίως, με σάρκες ζώων. Το είδος *κ. ο μελάγχρου* είναι διαδοζόμενος στην Κ. και στη Ν. Αμερική και στην τοπική διάλεκτο ονομάζεται ουρουμπού. Έχει μεγάλες φτερούγες, ράμφος γαμψό και οξύτατη όραση. Ο λαιμός και το κεφάλι του είναι σχεδόν γυμνά. Πολλές φορές κατέρχεται κατά σμήνη στις πόλεις και τρώει όλα τα απορρίμματα.

Ένα άλλο είδος, ο *κ. ο λευκόλαιμος*, ζει, επίσης, στις χώρες της Αμερικής και διακρίνεται από τον *κ. μελάγχρου* στο ότι έχει νύμφα κτρινόμαυρο και άσηρη ταινία στο λαιμό. Γεννάει 2 αβγά μέσα σε σπηλιές, τα κλωσάει σχεδόν ένα μήνα και αμέσως μετά την εκκόλαψη οι νεοσσοί τρέφονται με ψοφίμια που τους φέρνουν οι γονείς τους.

Ο *κ.* είναι ωφέλιμο πουλί γιατί εξαφανίζει κάθε ουσία, που μπορεί να μετατραπεί σε εστία μόλυνσης.

καθαριστικά (φαρμακολ.). Τα φάρμακα που προκαλούν την κένωση των ακαθαρσιών που συγκεντρώνονται στο έντερο και, γενικά, στο σώμα.

Από την άποψη της χημικής τους σύνθεσης, τα *κ.* μπορεί να είναι οργανικά έλαια (παραφινέλαιο κτλ.), οξέα, όπως και ανόργανες ενώσεις (άλατα των αλκαλίων κτλ.). Από τα πιο γνωστά *κ.* είναι και τα: ρετανόλαδο, παραφινέλαιο, κροτωνέλαιο και, γενικά, διάφορα λιπαρά έλαια, μέλι, σιρόπι, μαγνησία, θειικό νάτριο, μεταλλικά νερά που περιέχουν θειικά άλατα, κασκάρα, αλόη, κολοιμέλας, ποδόφυλλο κ.ά. Από μια γενική άποψη, τα *κ.* διακρίνονται σε: κύρια (που προκαλούν την κένωση του περιεχομένου του εντέρου), *εμεικτικά*, *ιδρωτοποιικά* και *διουρητικά*.

Η ενέργεια που έχουν τα κύρια *κ.* είναι η διεγερση της περισταλτικής κίνησης του εντέρου ή και της κίνησης του παχέος εντέρου, οπότε προκαλείται η ρευστοποίηση του περιεχομένου των εντέρων (διέγερση των χημειούποδοχών του βλεννογόνου του εντέρου, μηχανική διευκόλυνση κένωσης του περιεχομένου του εντέρου κτλ.). Τα έλαια των μεταλλικών νεράν δυσκολεύουν την απορρόφηση του νερού μέσα στο έντερο κι έτσι μεγαλώνουν τον όγκο του περιεχομένου του εντέρου, πράγμα που έχει ως συνέπεια την ενίσχυση των διαστολών του εντερικού σωλήνα και τη διευκόλυνση της κένωσης του εντέρου. Η δράση των περισσότερων *κ.* ασκείται μόνο όταν αυτά εισαχθούν από τον πεπτικό σωλήνα στο σώμα. Από τα αλατώδη *κ.* μόνο μερικά δραστικά διατηρούν την ενέργειά τους και όταν γίνουν ως υποδόριες ενέσεις. Τα κύρια *κ.* μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής κατηγορίες: α) Στα μηχανικά και ελαϊώδη (ρετανόλαδο, παραφινέλαιο, σπέρματα διάφορων φυτών, π.χ. του λίνου, του ψαλλίου κτλ.).

β) Στα αλατούχα (κρυσταλλικό θειικό νάτριο, θειικό μαγνήσιο κτλ.). γ) Σε παράγωγα της ανθρακινόνης (κασκάρα, αλόη κτλ.). δ) Σε δραστικά που σε μικρές δόσεις - μερικά δέκατα του γραμμαρίου - προκαλούν ισχυρές κενώσεις - διαρροϊκές, υδατώδεις (όπως, π.χ., είναι η ιαλίπη, το σκαμμόνιο κτλ. κ.ά.), που σε πιο μικρές δόσεις - εκατοστά του γραμμαρίου (π.χ. κροτωνέλαιο κτλ.) και χλιστά - προκαλούν ισχυρές κενώσεις. ε) Σε χολαγωγά που επιδρούν στην έκκριση της χολής, γι' αυτό ονομάστηκαν έτσι (π.χ. ποδόφυλλο, κολοιμέλας, ευώνυμος κτλ.). στ) Σε συνθετικά *κ.* (όπως, π.χ., η φαινόλεθραλείνη και τα παράγωγά της). ζ) Σε υπακτικά που χαρακτηρίζονται ως ήπια *κ.*, γιατί έχουν γρήγορη και ασφαλή δράση χωρίς ερεθισμούς, τανυσμούς και κολλικούς. η) Σε *κ.* της παιδιατρικής (π.χ. μέλι, σιρόπι κτλ.). Στα *κ.* με τη γενική έννοια υπάγονται και τα λεγόμενα υδραγωγά *κ.*, που έχουν ιδιαίτερη δράση στη λειτουργία των νεφρών και δρουν θεραπευτικά σε πνευμονικά εξιδρώματα, σε ύδρωμα κτλ. Τα δραστικά *κ.* πρέπει να παίρνονται με φειδώ και περίσκεψη - πάντα ύστερα από συμβουλή του γιατρού, γιατί μπορούν να προκαλέσουν ισχυρές φλογώσεις του εντέρου και να επακολουθήσουν και άλλες σοβαρές βλάβες σε γειτονικά όργανα (και στις γυναίκες, ιδιαίτερα στη μήτρα). Σε εγκύους μπορούν να προκαλέσουν έκτρωση και σε σοβαρότερες περιπτώσεις και το θάνατο. Επίσης, τα *κ.* αντεδεικνύονται σε περιπτώσεις ατόμων που είναι πολύ γέροι (υποβαθμίζουν τη λειτουργία της καρδιάς), σε περιπτώσεις ασθενειών των εντέρων και του στομάχου (εξελκώσεις), σε οξεία περιτονίτιδα, σε χολέρα, σε αιμορραγίες εντέρων κτλ.

καθέδρα. Ρωμαϊκό καθίσμα, βαριά κατασκευής, που προερχόταν από τον ελληνικό «κλισμός».

καθέδρα πέτρι. Διακοσμητικό μοτίβο σε στίλ μαρκό, του Τζιζ Λορέντζιο Μπερνίνι (1657-1666), για τον παπικό θρόνο, στη βασιλική του Αγίου Πέτρου στη Ρώμη. Ο επιχρυσωμένος θρόνος στηρίζεται από τέσσερα μπρούντζινα αγάλματα του Αγίου Αυγουστίνου, του Αγίου Αμβροσίου, του Αγίου Αθανασίου και του Αγίου Ιωάννη Χρυσοστόμου.

καθεδρικά σχολεία. Κ. (domschulen) ή επισκοπικά *κ.* ονομάστηκαν εκείνα που λειτουργούσαν στο Μεσαίωνα, στην έδρα κάθε επισκοπής, στη Δ. Εκκλησία. Σκοπός των σχολείων αυτών ήταν η μόρφωση των κληρικών. Την εποπτεία τους είχε ο επισκόπος, τη διεύθυνση ο μόνιατρος και, αργότερα, ο σχολάρχης, τη δε υποδιεύθυνση ο ρέκτορας. Τα *κ.* ιδρύθηκαν τον 8. αι. και λειτουργούσαν μέχρι την Αναγέννηση. Η μεγαλύτερη ακμή τους υπήρξε το 10. κι 11. αι., ο δε κυριότερος προστάτης τους ήταν ο Κάρολος ο Μέγας. Τα σπουδαιότερα *κ.* είχαν έδρες στις πόλεις: Ουτρέχτη, Λιέγη, Κολωνία κ.ά. Αξιόλογη πρόοδος σημείωσε το 1500, η σχολή Μύνστερ. Στη σχολή αυτήν η διδασκαλία της λατινικής γλώσσας, γινόταν σύμφωνα με τις αρχές του ανθρωπισμού. Επίσης, η σχολή έγινε γνωστή από την εισαγωγή της ελληνικής γλώσσας. Η Σχολή Μύνστερ υπήρξε ο πρόδρομος των σημερινών ανθρωπιστικών γυμνασίων.

Η μόρφωση στα *κ.* είχε κέντρο το μάθημα των θρησκευτικών, με τρεις κύκλους σπουδών: κατώτερο, μέσο και ανώτερο. Στον κατώτερο κύκλο διδασκόταν η ανάγνωση, η γραφή και η ωδική. Στην ανάγνωση χρησιμοποιούσαν την αλφabetική μέθοδο. Μάθαιναν, δηλ., οι μαθητές να διακρίνουν ένα ένα γράμμα και ακολουθούσε η ανάγνωση κειμένου συνήθως του Ψαλτηρίου, που το μάθαιναν και απέξω. Ύστερα μάθαιναν γραφή επάνω σε ξυλινές πινακίδες, σκεπασμένες με κέρι, με ένα μυτερό όργανο και, αργότερα, έγραφαν σε περγαμηνή με γραφίδα. Καθημερινά έκαναν εξάσκηση στην ωδική, από ειδικό δάσκαλο που ονομαζόταν *kantor*.

Ο μεσαιός κύκλος περιλάμβανε τις επτά ονομαζόμενες ελεύθερες τέχνες, δηλ. τη γραμματική, τη ρητορική και τη διαλεκτική της τριπτύος (trivium) και την αριθμητική γεωμετρία, μουσική και αστρονομία της τετρακτύος (quadrivium). Η γραμματική απαραίτητη για την κατανόηση των κειμένων της Αγίας Γραφής που ήταν στη λατινική γλώσσα περιλάμβανε και την ανάγνωση κλασικών συγγραφέων, με χρησιμοποίηση της μητρικής γλώσσας. Η ρητορική είχε σαν σκοπό την εξάσκηση των μαθητών στην προφορική και γραπτή χρήση της λατινικής γλώσσας, που ήταν η επίσημη γλώσσα όχι μόνο της Εκκλησίας, αλλά και της κοσμικής διοίκησης. Η διαλεκτική σκόπευε στη μύηση στη λογική, με τη λατινική μετάφραση αριστοτελικών συγγραμμάτων. Απαραίτητα για την κατάρτιση των κληρικών ήταν και τα υπόλοιπα μαθήματα, η αριθμητική και η αστρονομία για τον υπολογισμό των εκκλησιαστικών γιορτών και η θεωρία της μουσικής για τη ρυθμική μόρφωση. Η γεωμετρία ήταν στενά συνδεδεμένη με τη γεωγραφία και χρησιμοποιεία για την εγκυκλοπαιδική τους κατάρτιση.

Τέλος, ο ανώτερος κύκλος περιλάμβανε τη μελέτη της θεολογίας, που ήταν η μεγαλύτερη επιστήμη του Μεσαίωνα. Συνηθισμένη μορφή της διδασκαλίας στον ανώτερο κύκλο, ήταν η διαλογική.

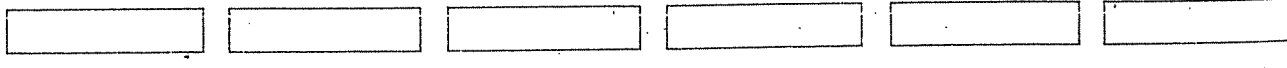
καθεδρικός ναός. Ο χριστιανικός ναός, όπου βρίσκεται η επίσημη θέση ή θρόνος («καθέδρα») του επισκόπου. Υπάρχουν *κ. ν.* απλών επισκόπων, αρχιεπισκόπων ή μητροπολιτών, πριμάτων, πατριαρχών και του πάπα. Η κατανομή των *κ. ν.* ακολούθησε την οργάνωση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία δεν υπήρχαν ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά πρότυπα. Η απόφαση του επισκόπου για την ανέγερση ενός *κ. ν.* εγκρινόταν από τον πάπα. Στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία ο *κ. ν.* είναι η κύρια εκκλησία της πόλης όπου κατοικεί ο επίσκοπος. Μετά την Προτεσταντική Μεταρρύθμιση το 16. αι., οι *κ. ν.* των οποίων ο επίσκοπος αποβόλλονταν, γίνονταν απλοί ναοί. Στη Σουηδία *κ. ν.* συνέχισε να είναι η έδρα του Λουθηρανού επισκόπου, όπως και στην Αγγλία του Αγγλικανού επισκόπου.

καθεδρικός σχηματισμός δολομίτη. Μεσοκαμβριανό βραχώδες σχηματισμό στην Αλμέρτα και τη βρετανική Κολομβία, που ονομάστηκε έτσι το 1908 από το Γουάκκοτ, επειδή γίνονταν μελέτες στην περιοχή του καθεδρικού βουνού στη βρετανική Κολομβία. Ο σχηματισμός αποτελείται από 550 μ. δολομιτικού ασβεστολίθου. Βρίσκεται πάνω από το σχηματισμό του βουνού Γουάι και κάτω από το σχηματισμό Στέφεν.

κάθειρξη (νομ.). Είδος ποινής κατά της ελευθερίας. Με αυτήν τιμωρούνται κατ' αρχήν, σύμφωνα με το ελληνικό Δίκαιο, όσα κακούργηματα δεν επισύρουν θανατική ποινή.

Αποτελεί, έτσι, τη βαυότερη, αξιολογικά, ποινή μετά το θάνατο, συνεπάγεται δε επί πλέον αυτοδίκαιη ή υποχρεωτικά απαγγελόμενη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (άρθρ. 59, 60 ΠΚ) και θέση του καταδίκου σε κατάσταση νόμιμης απαγόρευσης (άρθρ. 1700 ΑΚ), καθώς και καθάρηση για του στρατιωτικούς (άρθρ. 75 2 ΣΠΚ, δηλ. ΑΝ 2803/1941).

Διακρίνεται σε ισόβια (που μπορεί, θεωρητικά, να διαρκέσει επ' όρου ζωής, του καταδίκου), σε πρόσκαιρη (που διαρκεί πέντε ως είκοσι χρόνια) και σε αβρίστη *κ.* (της οποίας ορίζεται μόνο ένα ελάχιστο όριο διάρκειας από το δικαστήριο και έπειτα εξετάζεται περιοδικά κάθε τρία χρόνια, αν η στο μεταξύ διαγωγή του κρατούμενου δικαιολογεί την υπό όρο απόλυση του από τη φυλακή) (άρθρ. 52 και 91 ΠΚ).

Ειδικότερα, η ισόβια κ. προβλέπεται συνήθως από το νέο ελαστικό με τη θανατική ποινή, κυρίως για εγκλήματα προέσβιας (π.χ. άρθρ. 134 § 3 ΠΚ όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 1366/1983 σχετικά με την απόπειρα θανάτωσης του προέδρου της Δημοκρατίας: βλ. επίσης άρθρ. 139 § 2, 143, 144 § 1, 145 § 2 ΠΚ) και εγκλήματα φόνου (δηλ. ανθρωποκτονία από πρόθεση χωρίς να συντρέχουν συνθήκες βρασμού ψυχικής ορμής, άρθρ. 299 § 1' πρβλ. επίσης άρθρ. 380 § 2 ΠΚ). Στα εγκλήματα πάντως αυτά η ποινή της ισόβιας κ. αποτελεί στην ουσία τον κανόνα, ενώ η θανατική ποινή επιβάλλεται κατ' εξαίρεση και κατά διακριτική εξουσία του δικαστηρίου (μέσα όμως στα όρια του νόμου: ΑΠ 116/1988, περ. 6. «Ποινικά Χρονικά» ΙΣΤ' 1986, σ. 263), «μόνον αν το είδος και ο τρόπος της εκτελέσεως, ως και οι λοιποί εν γένει περιστάσεις καθίστανται την πράξιν ιδιάζοντα απειροπρασίμου και απεχθέων»: ΑΠ 15/1967, περ. 6. «Ποινικά Χρονικά» ΙΖ' 1967, σ. 275) ή αν ο δράστης είναι επικίνδυνος εις την δημόσιαν ασφάλειαν» (άρθρ. 86 ΠΚ). Αλλά και η εξαιρέσει αυτή αποκτά εποικιστική σημασία έπειτα από την κατάργησι της θανατικής ποινής, που έχει συντελεστεί δε facto στη χώρα μας από το 1974 και που δίνει πλέον ολοκληρωτικά τα διαμορφωθεί νομοθετικά (προς το αυστηρότερο) στο μέλλον (βλ. σχετική δήλωση του υπουργού Δικαιοσύνης στη Βουλή, στις 19-5-1983, Συνεδρίαση ΠΚΘ' Πρακτικά Βουλής β' συνέδου, γ' περιόδου, σ. 6591). Όπου ο νόμος απειλεί κ. χωρίς να προσδιορίζει ρητά αν πρόκειται για ισόβια ή πρόσκαιρη κ., η απειλούμενη κ. είναι πρόσκαιρη (άρθρ. 52 § 2 ΠΚ, βλ. και ΑΠ 111/1973, περ. 6. «Ποινικά Χρονικά» ΚΓ' 1973, σ. 433). Με πρόσκαιρη κ. τιμωρούνται έτσι κακουρήματα, όπως ο εμπρησμός στα δέντρα (άρθρ. 265 ΠΚ), η παιδοκτονία (άρθρ. 303 ΠΚ), η θανατηφόρα σωματική βλάβη (άρθρ. 311 ΠΚ), ο βιασμός (άρθρ. 336 ΠΚ), ο εξαναγκασμός σε ασελγεία (άρθρ. 337 ΠΚ), η ληστεία (άρθρ. 380 § 1 ΠΚ), οι διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής (άρθρ. 374 ΠΚ), οι επιβαρυντικές περιπτώσεις απάτης (άρθρ. 386 ΠΚ), ορισμένα αδικήματα ναρκωτικών (άρθρ. 3, 4 ΝΔ 743/1970), ο συνήθεις παραβάσεις του νόμου περί καταχραστών του δημοσίου (άρθρ. 1 Ν. 1608/1950) κτλ. Τέλος, η αόριστη κ. ή κ. αόριστης διάρκειας, που εφαρμόζεται ελάχιστα στην πράξη, πρόβλεπεται από το νόμο για ποινή για ορισμένους επικίνδυνους εγκληματίες, για όσους δηλ. έχουν ήδη τιμωρηθεί στο παρελθόν τουλάχιστον τρεις φορές με ποινή στερεητικής της ελευθερίας για κακουρήματα ή πλημμελήματα από δόλο (πολλάπλα υπότροποι) και διατρέξουν νέο ή νέα τέτοια εγκλήματα, από τα οποία να προκύπτει ότι είναι καθ' εξή η κατ' επανάληψη εγκληματίες, επικίνδυνος στη δημόσια ασφάλεια (άρθρ. 90 ΠΚ).

Τόσο η κ. γενικά όσο και η αόριστη κ. ειδικότερα, εκτίονται σε καταστήματα φυλακών ή τμήματα καταστημάτων προοριζόμενα αποκλειστικά γι' αυτές (άρθρ. 52 § 1 και 90 § 1 ΠΚ). Σύμφωνα, μάλιστα, με τον ισχύοντα Σωφρονιστικό Κώδικα (άρθρ. 108 επ. ΑΝ 125/1967) πρέπει να εφαρμόζεται στις περιπτώσεις αυτές το λεγόμενο «προσδευτικό σωφρονιστικό σύστημα» με τρεις φάσεις (περίοδο παρατήρησης, περιόδους κοινής διαβίωσης και περιόδους ημελεύσεως διαβίωσης) και με απώτερη κατάληξη τη χορήγηση απόλυσης υπό όρο μετά την έκτιση 2/3 της ποινής που επιβλήθηκε ή 20 ετών για την ισόβια κ., εφόσον βέβαια συντρέξουν και οι άλλες προϋποθέσεις του νόμου (άρθρ. 105 επ. ΠΚ). Στην πράξη πάντως η διαδικασία είναι απλούστερη και οι κρατούμενοι, μετά από κράτηση 1-1 1/2 χρόνου σε κλειστή φυλακή, μεταφέρονται σε αγροτικές φυλακές, όπου και εκτίουν το μεγαλύτερο μέρος της ποινής τους. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του 1980 (Στατιστική της Δικαιοσύνης 1980, έκδ. ΕΣΥΕ, Αθήναι 1982, σ. 54 επ.) οι καταδικασθέντες (πρόσκαιρη ή ισόβια) συναριθμούνται μολις σε 63 επί συνόλου 118.086 καταδικασθέντων, οι περισσότερες δε από αυτές αφορούν σε ανθρωποκτονίες από πρόθεση (13), σε δολοφονίες νηρωτικών (12) και σε επιβαρυντικές ή διακεκριμένες περιπτώσεις απάτης και κλοπής (14). Τα περισσότερα από τα άτομα αυτά είχαν ηλικία μεταξύ 45-60 χρόνων ή μικρότερη (σ. 105). Εξάλλου, τον ίδιο χρόνο κρατούνταν στις φυλακές 874 άτομα με ποινή πρόσκαιρης κ. και 167 άτομα με ποινή ισόβιας κ., επί συνόλου 8.186 καταδικών (συνολικό ποσοστό 13%). Ορισμένα από τα

άτομα αυτά (215) βρίσκονταν εγκλεισμένα σε δικαστικές (επανορθωτικές) φυλακές, π.χ. στις φυλακές Κορυδαλλού, αλλά τα περισσότερα ήταν σε σωφρονιστικές φυλακές, κλειστές (496) ή αγροτικές (235), ή σε άλλα καταστήματα φυλακών (95).

Από τα παραπάνω στοιχεία γίνεται φανερό ότι η σημασία της ποινής της κ. στη σύγχρονη εποχή είναι μικρή, τουλάχιστο σε σχέση με τις άλλες επιβαλλόμενες ή εκτιμώμενες ποινές. Φαίνεται δε ότι η σημασία αυτή γίνεται από χρόνο σε χρόνο μικρότερη. Σημειώνεται χαρακτηριστικά ότι πριν από έναν περίπου αιώνα, το 1877, υπήρχαν στις ελληνικές φυλακές 3.351 καταδίκαι, από τους οποίους 2.376 καταδικασμένοι σε στερεητικές ποινές της ελευθερίας πάνω από πέντε χρόνια, δηλ. κατά ποσοστό 71% του συνόλου των καταδίκων (βλ. περ. 6. «Εφημερίς των φυλακών», φυλ. 22, Μάιος 1877, σ. 156-157). Το φαινόμενο αυτό του σταδιακού περιορισμού στη σημασία της ποινής της κ. εξηγείται αν λάβει κανείς υπόψη του τις νεότερες εξελίξεις στο θέμα των ποινικών κυρώσεων. Η ποινή της κ. όπως και οι άλλες ποινές κατά της ελευθερίας που διαμορφώθηκαν κατά τη Γαλλική Επανάσταση (1789), στήριχθηκε στην κλασική τριχοτόμηση των εγκλημάτων σε κακουρήματα (τα οποία δηλ. απειλούνται από το νόμο με ποινή κ. ή θανάτου), πλημμελήματα (με ποινή φυλάκισης ή χρηματική ποινή) και πταίσματα (με ποινή κράτησης ή προτίμου). Επρόκειτο για μια τριχοτόμηση που βασίζονταν στην αναγωγή της ελευθερίας σε ύμιστο αγαθό του ανθρώπου και αποκρουσθάλωνε τις τάσεις του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης (1789) για ακριβέστερο προσδιορισμό και μεσοτόμο σύνθεσο ανάμεσα στο έγκλημα και την έννομη συνέπεια του, την ποινή, ώστε να επιτυγχάνεται καλύτερο γενικό-προληπτικό αποτέλεσμα και να διασφαλιζόταν επαρκέστερα οι ελευθερίες του πολίτη (γιατί τριχοτόμηση αυτή των εγκλημάτων αποτέλεσε τη βάση για το διαχωρισμό στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των δικαστηρίων, στο είδος των απειλούμενων ποινών, στον τρόπο έκτισης τους κτλ.). Προβλεπόνταν, μάλιστα, περισσότερα είδη κ. (στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα 1834, άρθρ. 8 επ. ειρική, πρόσκαιρη δεσμά, δεσμά διά βίου, κατ' επίδραση των άρθρ. 12 επ. γαλλικού ΠΚ 1810), ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ανταπόκριση μεταξύ εγκλημάτων και ποινής και ασφαλέστερη κλιμάκωση στη βαρύτητα της εξοτιμείωσης (ανγκυραστική εργασία, συνθήκες κράτησης σε ορισμένες χώρες, υπερπόντια εκτόπιση). Ήδη όμως από τα τέλη του 19. αι. και τις αρχές του 20. αι. τα μειονεκτήματα που έγιναν φανερά από την έκταση των ποινών κατά της ελευθερίας (απόσπαση από τον οικογενειακό και επαγγελματικό περίγυρο, κακές συνανοτροφές, απόκτηση αντικωνωνικών έξεων, ελλιπής εξοτιμείωση των ποινών) είχαν γ.ε. επακόλουθο να μειωθούν σοβαρά τόσο η εμπιστοσύνη του νομοθέτη και του κοινού στις ποινές αυτές, όσο και η σημασία των διακρίσεων που γίνονταν ανάμεσα στα διάφορα είδη τους με βάση το τελεσθέν έγκλημα. Άλλωστε κάτω από την επίδραση της ιταλικής θετικής σχολής το βάρος της επιστημονικής προσοχής είχε ήδη αρχίσει να στρέφεται από το τελεσθέν έγκλημα προς τον εγκληματία άνθρωπο και να επιδιωκείται η θέσπιση άλλου είδους ποινών (π.χ. χρηματικών) για τους περισσότερους εγκληματίες. Με αφετηρία τις εξελίξεις αυτές, στη θέση της αρχικής τριχοτόμησης των εγκλημάτων προτάθηκαν δυο άλλες διακρίσεις. Πρώτα, συζητήθηκε η διάκριση ανάμεσα σε «κυρίως έγκλημα» και «δευτερευτικό έγκλημα» (J. Goldschmidt), διάκριση που τελικά πήρε τη μορφή μιας διαίρεσης των αδικημάτων (και αντίστοιχα των κυρώσεων γι' αυτά) σε κυρίως εγκλήματα και σε «παραβάσεις τάξεως» εξωποινικού χαρακτήρα (Ordnungswidrigkeiten), δηλ. μορφές συμπεριφορών που έρχονται σε αντίθεση με μέτρα της πολιτείας που έρχονται στην απόδοξη ανελίξη των οικονομικών και άλλων σχέσεων (π.χ. διατάραξη κοινής ησυχίας, βλ. § 117 γερμανικού νόμου περί παραβάσεων τάξεως της 2-1-1975). Δεύτερο, στο χώρο πλέον του κυρίως εγκλήματος έγινε ασθητική αναζήτηση για την καθιέρωση μιας ενιαίας στερεητικής ποινής κατά της ελευθερίας και συνεπώς για κατάργηση της βραχίστης διακρίσεως μεταξύ κ. και φυλάκισης.

Η επιστημονική αυτή τάση, που είχε διαφανεί και στο Διεθνές Σωφρονιστικό Συνέδριο της Στοκχόλμης (1878), υλοποιήθηκε ήδη στα δίκαια της Ολ-

λανδίας (1881), της Νορβηγίας (1902), της Δανίας (1930), της Μ. Βρετανίας (1943), της Σουηδίας (1962), της Δ. Γερμανίας (1975) και της Αυστρίας (1975), ενώ απασχόλησε και τον Έλληνα νομοθέτη (Αιτιολογική Έκθεση σχεδ. ΠΚ 1924, έκδ. Ζαχαροπούλου, Αθήναι 1950, σ. 36, σημ. 2).

Ήδη η προσοχή της επιστημονικής και της νομικής κοινότητας στρέφεται, αναφορικά με το θέμα της κ., προς μια άλλη κατεύθυνση: την κατάργηση της ισόβιας κ. ή αλλιώς της ισόβιας ποινής κατά της ελευθερίας. Είναι βέβαια αληθινό, ότι τα ισόβια, ο απανθρωπος αυτός τρόπος τιμωρήσεως που αντικατέστησε σε πολλές χώρες τη θανατική ποινή, αμβλύνεται κάπως στην πρακτική του εφαρμογή με θεσμούς, όπως η χάρη και η απόλυση υπό όρο. Τόσο όμως η χάρη, που σκοπεύει χωρίς δικαστικό έλεγχο από όργανα της εκτελεστικής εξουσίας (άρθρ. 47 § 1 Συντ. 1975), όσο και η απόλυση υπό όρο, που εσπασίται στις ειρηνηφόρες των σωφρονιστικών οργάνων και στην κρίση ενός δικαστικού συμβουλίου (άρθρ. 110 § 1 ΠΚ), δε θεωρούνται ότι αντιστοιχίζουν το πρόβλημα αποτελεσματικά, ούτε ιδίως ότι παρέχουν τις απαραίτητες εγγυήσεις για μια επίσημη βάση μεταχείριση των ισόβιων κρατούμενων. Επιπλέον προβάλλονται για την κατάργηση της ισόβιας κ. επιχειρήματα συνταγματικού και σωφρονιστικού χαρακτήρα. Από τη μια πλευρά υποστηρίζεται ότι η ποινή αυτή είναι αντίθετη προς τις θεμελιώδεις και μη αναθεωρήσιμες διατάξεις του Συντάγματος για σεβασμό και προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου (άρθρ. 2 § 1 Συντ. 1975) και για το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας (άρθρ. 5 § 3 Συντ. 1975). Από την άλλη πλευρά υποστηρίζεται ότι η κράτηση του καταδίκου στη φυλακή επί σειρά ετών οδηγεί, έπειτα από μια σύντομη ανασυνταξή των δυνάμεών του, σε βαθμιαία αποσύνθεση και τελική καταρράκωση της προσωπικότητάς του με επακόλουθο τη λεγόμενη «παρασφραγισμένη της κούβερτλης» (Zuchthausknall: M. Wiermann, 1912). Αλλά μια τέτοια κοινωνική και ψυχική καταστροφή του εγκληματία, έστω και αν μπορεί να εξηγηθεί ως ανταπόδοση της κοινωνίας για μια βαριά προσβολή των αξιών της, δε βραβεύει έρεισμα ούτε στους σκοπούς της ποινής (γιατί σκοπός πρέπει να είναι πρωτίστως η κοινωνική επανένταξη του εγκληματία: άρθρ. 1 Σωφρ. Κ. και οι άλλοι όμως σκοποί της ποινής - εκφοβιστική λειτουργία, διαπαιδαγώγηση και ασφάλεια της κοινωνίας - δεν έχει αποδειχθεί εμπειρικά ότι μενουν ανεκπλήρωτα με μια μετατροπή της ισόβιας κ. σε πρόσκαιρη). ούτε στις αρχές που πρέπει να διέπουν τη λειτουργία ενός σύγχρονου κράτους προνοίας. Ήδη λοιπόν στις 17-2-1976 η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης με απόφαση της συνέταξε στα κράτη-μέλη να εξετάσουν τη δυνατότητα μιας απόλυσης υπό όρο όσον αφορά τους ισόβιους εγκληματίες, έπειτα από κράτηση 8-14 ετών. Και λίγες μέρες αργότερα, στις 5-3-1976, το κακουρήτικό της δυτικογερμανικής πόλης Verden με πρόεδρο τον Heinrich Beckmann, έθεσε προς το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο με μια πολύκροτη και εδραϊωμένη απόφαση του (βλ. περ. 6. Neue Juristische Wochenschrift 1976, σ. 980-984) το ερώτημα για τη συνταγματικότητα της ποινής αυτής, που κατά νόμο θα έπρεπε να επιβληθεί στο φρονεά ενός ναοκουμάνη (§211 γερμ. ΠΚ). Το ανώτατο δυτικογερμανικό δικαστήριο που επιλήφθηκε στη συνέχεια της υπόθεσης, ασού ανέλυσε ένα προς ένα τα επιχειρήματα της πρωτόδικης απόφασης, κατέληξε στις 21-6-1977 στο συμπέρασμα ότι η ποινή του ισόβιου εγκλεισμού, όπως προβλέπεται στις διατάξεις για το φόνου, δεν είναι αντίθετη με το Σύνταγμα.

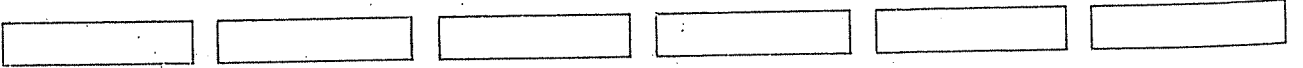
Συνεπώς, όμως, παραδέχθηκε ότι η προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου «θα ερχόταν σε αντίθεση με τυχόν αξιώσεις της πολιτείας, να αφαιρέσει από τον άνθρωπο με καταναγκαστικό τρόπο την ελευθερία του, χωρίς να του αφήσει τουλάχιστον την ελπίδα, ότι θα μπορούσε κάποτε να ξαναγίνει ελεύθερος» (περ. 6. Neue Juristische Wochenschrift, 1977, σ. 1525-1534:1526). Με βάση την παρατήρηση αυτή θεσμοθετήθηκε, έπειτα από αλληλεπλήρες νομοθετικές ποσοθεσίες επί δυτικογερμανικής κυβέρνησης, μια νέα διατάξη στο γερμανικό ΠΚ, η § 57α, που τέθηκε σε ισχύ την 1-5-1982. Με αυτήν προβλέφθηκε, για πρώτη φορά η δυνατότητα μιας απόλυσης υπό όρο καταδίκου σε ισόβιο εγκλεισμό, εφόσον: έχουν εκτιθεί 15 χρόνια της ποινής, δεν επιβάλλεται από την ιδιαίτερη βαρύτητα της ε-

νομή της γι' εσει (Drei setz

προ της νετ κ' ενν πο' στέ κει ιού πο (άε δια με 'Ο έπι απ εκ οο βλ. λε το αν δε χρ 91

κα χι δε ει πε κε βλ ει ει έι κί

θι 11 π κ ε σ π η π κ γ γ τ ε ι ι

νοχής του καταδικασθέντα η συνέχιση της έκτισης της ποινής, δεν αντιπύεται ο κατάδικος και υπάρχει γι' αυτόν η θετική πρόγνωση, ότι δε θα υποτροπιάσει (βλ. σχολιασμό της σχετικής διάταξης στο έργο: Dreher-Tröndle «Strafgesetzbuch und Neben-gesetze», München (Beck) 1983*, σ. 364-372).

Βόλφραμ, Κ. Γ. Γαζέτα «Εγκληματολογία», τ. Γ (Συμφωνιστική, Αθήνα 1955), σ. 198 επ., 338 επ. J. Baumann «Κετα της ποινής του ισόβιου εγκλεισμού», τ. 119, Α. Κατσολή, περίοδ., «Παναθηναϊκός» Α., 1920, σ. 705-715. K. F. Rohl «Über die Verhältnisse Freiheitsstrafe», Berlin 1909. H. Eberle-J. Fapp-H. Müller-Witz «Die Reform der lebenslangen Freiheitsstrafe», Stuttgart 1972. H. Beckmann «Is die lebenslange Freiheitsstrafe noch ein verfassungsgerechtes Problem?», περίοδ. «Gesamtes Archiv für Strafrecht», 1979, σ. 441-459.

Η Ε ΚΟΥΡΑΚΗΣ

(Ποιν. Δίκ.). Η κ. υπάγεται στις κύριες ποινές που προβλέπονται από τον ΠΚ και πιο ειδικά στις ποινές της στερητικής της ελευθερίας (άρθρο 51). Διακρίνεται σε ισόβια κ. (βλ. ισόβια δαμά) και πρόσκαιρη κ.: όταν στο νόμο αναφέρεται μόνο ως «κρίση» εννοείται η πρόσκαιρη κ. Λόγω της βαρύτητας της ποινής αυτής προβλέπεται η έκτιση της σε ξεχωριστά σφραγιστικά καταστήματα ή τμήματα. Η διάρκεια της πρόσκαιρης κ. είναι 5-20 χρόνια, ενώ της ισόβιας όσο ο κατάδικος (άρθρο 52). Οι πράξεις που τιμωρούνται με κ. θεωρούνται «κακουργήματα» (άρθρο 18). Κάθε καταδίκη σε ισόβια κ. επιφέρει και διαρκή στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων, ενώ η κ. με αόριστη διάρκεια μόνο για 10 χρόνια (άρθρο 59). Όποιος στέρηθηκε τα πολιτικά του δικαιώματα, έπειτα από καταδίκη σε κ., μπορεί να αποκατασταθεί από το δικαστήριο αφού περάσουν 5 χρόνια από την έκτιση ή τη χάρη που πήρε για την ποινή του, υπό ορισμένου όρους (άρθρο 65). Ειδική ρύθμιση προβλέπεται για την «αόριστη καθέρση», που επιβάλλεται στους «καθ' έξιν υπότροπους εγκληματίες» το κατώτερο όριο της φτάνει μέχρι το 2/3 του ανώτατου ορίου της προεπισημειμένης ποινής, μετά δε τη λήξη του μπορεί να περατωθεί από 15-20 χρόνια (ανάλογα με την αντίστοιχη ποινή) (άρθρο 50, 91).

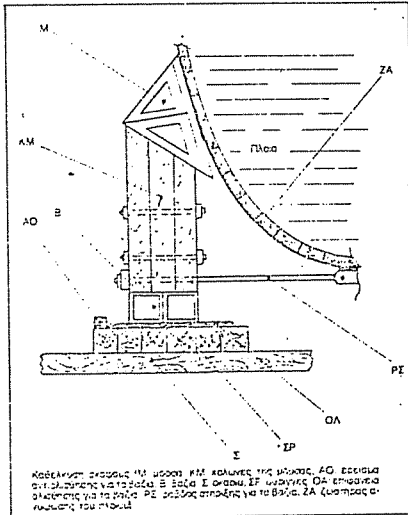
(Στρατ. Ποιν. Δίκ.). Η ποινή της κ. προβλέπεται και για τα στρατιωτικά αδικήματα (άρθρο 5, ΣΠΚ). Χωρίζεται πάλι εδώ σε ισόβια και πρόσκαιρη, η δε διάρκεια της είναι όσο και της κοινής. Όταν επιβάλλεται σε στρατιωτικούς (ανεξαρτήτως από το ποιο δικαστήριο την απαγγέλει) επιφέρει και την καθάρση τους (βλ. λ.). Στην περίπτωση που προβλέπεται μόνο η ποινή του θανάτου από το ΣΠΚ και επιβληθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση κ., δεν επιφέρεται καθάρση του καταδικασμένου, αλλά έκπτωση (βλ. λ.). Η ποινή της κ. εκτελείται στις κοινές φυλακές.

(Σωφρον. Δίκ.). Κυριότερες διατάξεις για το θέμα αυτό περιλαμβάνονται στα άρθρα 15, 16, 108-113, 114 και 116 του Σωφρονιστικού Κώδικα.

Σύμφωνα με αυτά: α) οι καταδικασμένοι σε όλα τα είδη της κ. εισάγονται στα κεντρικά σφραγιστικά καταστήματα: πιο ειδικά εκείνοι που τους έχει επιβληθεί ισόβια κ., κρατούνται σε ξεχωριστά καταστήματα β) στα ογκρικά σφραγιστικά καταστήματα μπορούν να εισαχθούν και οι καταδικασμένοι σε πρόσκαιρη κ., όταν είναι ικανοί για τις εργασίες στο ύπαιθρο ή άλλες ανάλογες, μπορούν να μεταγονται και ισόβιτες, αφού εκτίνουν 15 έτη σε κεντρικό σφραγιστικό κατάστημα γ) οι καταδικασμένοι σε πρόσκαιρη κ. διανύουν 3 περιόδους προσεκτικής σφραγιστικής μεταχείρισης: της «παρτήρησης», της κοινής διαβίωσης και της ημιελεύθερης διαβίωσης (της λεπτομέρειες προβλέπονται στα άρθρα 109-113) δ) για τη μεταχείριση των καταδικασμένων σε ισόβια κ. προβλέπει (ως προς τις διαφορές της με την πρόσκαιρη κ.) το άρθρο 114 βασικά, οι κατάδικοι κατανέμονται σε δυο πειθαρχικές τάξεις, ανάλογα με την επικινδυνότητά τους: ε) τέλος, η ποινή του θανάτου μετατρέπεται αυτοδικα σε ισόβια κ., όταν περάσουν 3 χρόνια από την αμετάκλητη απόφαση που την έχει επιβάλει, χωρίς να εκτελεστεί για τους κρατούμενους της κατηγορίας αυτής, προβλέπεται πιο αυστηρό σύστημα κράτησης και διαβίωσης σε ξεχωριστά τμήματα των σφραγιστικών καταστημάτων, μπορούν να απολυθούν από έτους, αφού διανύσουν 25 χρόνια και υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Σ Κ ΑΝΑΓΩΣΤΑΚΗΣ

Καθεκλής Μιχαήλ, Αγωνιστής του 1821. Καταγόταν από το χωριό Κούνει της επ. Κισιάς του Κρήτης. Κατά τη διάρκεια της Επανά-

Καθέκτης σταυρός. Η μαστίχα ή κωνία της μαστίχας, ΑΟ, ερείβια αντίστασης και τριβότα, Β, βάλα ή σάουσι, ΕΡ, κωνία ΟΑ, επώμια ερείβια για τα βάρια, ΠΕ, ισόβια σπέρση για τα βάρια, ΖΑ, κωνία σπέρσης του σπέρου.

στασης έδρασε σαν οπλαρχηγός στην επαρχία του. Μετά το τέλος της, πήγε στην Ελλάδα όπου τιμήθηκε με το βαθμό του λοχαγού της Βασιλικής Φάλαγγας. Πήρε μέρος και στην Κρητική Επανάσταση του 1841 σαν αρχηγός της επαρχίας Κισιάου.

καθέκτης (νουτ.). Επικάλυμμα των καθόδων, κατασκευασμένο από χοντρές σανίδες, που χρησιμοποιεί για να φράζει τις καθόδους (κν. καπάκια των κουβουσιών). Οι κ. είναι διφυλλοί ή και τετράφυλλοι ή αφαιρέτοι, οπότε αποτελούνται από μεμονωμένες αριθμημένες σανίδες. Στη διάρκεια των ταξιδιών οι κ. των καθόδων που δε χρησιμοποιούνται σκεπάζονται με καλύμματα από οθόνη. Όσες κ. κ. κ. οδηγούν στα ενδιάμεσα τμήματα των πλοίων έχουν, συνήθως, αντί κ., τα λεγόμενα επικαθόδια (κν. ταμπούκια). Υπάρχουν και κ. δικτυωτοί, από ξύλο, που σκεπάζουν την κάθοδο, ώστε να μην είναι δυνατό να πέσει μέσα σ' αυτήν άνθρωπος ή μεγάλα αντικείμενα, επιτρέπουν, όμως, το φωτισμό και τον αερισμό του κύτους και γενικά του εσωτερικού του πλοίου.

καθέλικτη. Ο όρος αυτός περιλαμβάνει όλες τις εργασίες που απαιτούνται και που λαμβάνουν χώρα κατά τη μεταφορά του πλοίου από τη ναυπηγική κλίση στο νερό.

Το πλοίο καθέλικται μετά από την αποπεράτωση των εργασιών κατασκευής του όλου σκάφους δηλ. των τμημάτων εκείνων που απαιτούνται για την επίπλευση του ίδιου του σκάφους. Κατά συνέπεια, όλες οι υπερκατασκευές (γέφυρα, κατάρπη, τοποθέτηση κινητήρων, και όλου του απαραίτητου εξοπλισμού) πραγματοποιούνται με το σκάφος που ήδη επιπλέει.

Κατά τη δυναμική της κ. προβλέπεται η εκμετάλλευση της ικας συνιστώσας του βάρους του πλοίου. Πρώτιστα, το σκάφος έχει ένα ορισμένο βάρος, το οποίο σε περίπτωση που η ναυπηγική κλίση έχει μια ορισμένη κλίση ως προς την οριζόντια - όπως συμβαίνει στην πραγματικότητα - αναλύεται σε δυο συνιστώσες. Μία κατά τη διεύθυνση της βαρύτητας (βλ. εικ. 1) και μια παράλληλη ως προς την κλίση. Η τελευταία, είναι εκείνη που δίνει την απαραίτητη ώθηση για την κλίση και τα πλευρά του πλοίου, κατά τη διαδικασία κ., δεν έρχονται σε άμεση επαφή με τη ναυπηγική κλίση. Μεταξύ πλοίου και κλίσης παρεμβάλλεται το λίκνο, μια ειδική κατασκευή που έχει τη λειτουργία ελκθέρου για τη μεταφορά του πλοίου. Το λίκνο, που συνυμολογείται γύρω από το πλοίο πριν από την κ., αποτελείται από τα βάρια (βλ. εικ.), δηλ. σιδερένιες δοκούς στηρίξης, οι οποίες ολισθαίνουν πάνω στις σύριγγες, δηλ. τα χεντρα ξύλινα δοκάρια που τοποθετούνται

ντι στα σκαρά. Τα βάρια, για να εμποδίζονται η εκτροπή τους από τις σύριγγες, οδηγούνται από ερείσματα, δεξιά και αριστερά. Τα βάρια, για να μπορούν να βρισκονται στην ίδια πάντα θέση, σε σχέση με το σκάφος, χωρίς τον κίνδυνο να διασπαστούν, είναι ενωμένα μεταξύ τους από χαλύβδινες ράβδους που τα συγκρατούν στερεωμένα. Το άνω τμήμα του λίκνου που βρίσκεται σε επαφή με το σκάφος παίρνει το όνομα μάρσα. Γίνω τις μάρσες στηρίζονται τα πλευρά του σκάφους. Η κατασκευή της μάρσας όπως και η σύνδεσή της με τα βάρια, διαφέρει από τμήμα σε τμήμα του σκάφους, δηλ. από την πλώρη προς την πλώρη.

Για τη διαδικασία κ., το βάρος του σκάφους μετατοπίζεται από τα υπόβαθρα της καρένας (τρόπιδας) και τα πλευρικά στηρίγματα (οτα οποία στηρίζονται κατά τη διάρκεια της κατασκευής) στο ίδιο το λίκνο. Η εργασία αυτή γίνεται με τη βοήθεια σφηνών ή γρύλων. Το λίκνο υποστηρίζει την τροπία κατά τα 4/5 του μήκους της και, όπως ελέγξει, στηρίζεται με τα βάρια στο επίπεδο της κλίσης. Το καλυμμένο επίπεδο της ναυπηγικής κλίσης αλειφεται με ικανή ποσότητα λίπους ή άλλων ολισθηρών ουσιών, ώστε τα βάρια να μπορούν να γλιστρούν εύκολα. Η τριβή εκκίνησης στην αρχική φάση κ., υπερνικάται με τη βοήθεια βαρούλων ή άλλων συστημάτων έλξης και η κ. πραγματοποιείται από μόνη της.

Η κ. λαμβάνει χώρα πάντοτε με την πρύμνη προς το νερό, και αυτό για τους εξής λόγους. Η πρύμνη, από τη μέση και άνω, είναι μεγαλύτερου πλάτους σε σχέση με την πλώρη, και αυτό διευκολύνει την άμεση επίπλευση του σκάφους. Επίσης, η πρύμνη, κατασκευαστικά, είναι στιβαρότερη κατασκευής και δεν υφίσταται κίνδυνος παραμορφώσεως της. Τέλος, λόγω του μικρότερου πλάτους της στο κάτω τμήμα αυτής, δε συναντά μεγάλη αντίσταση κατά την εισόδη της στο νερό.

Κατά την κ., το πλοίο μαζί με το λίκνο ολισθαίνει στην κλίση εν ξηρώ, δηλ. λόγω της συνιστώσας του βάρους. Στη συνέχεια, η ολίσθηση γίνεται μέσα στο νερό, όπου συνεχίζεται η ναυπηγική κλίση και, κατά τη βαθμιαία εισόδη του στο νερό, το πλοίο υψίσταται την, επίσης, βαθμιαία, υδροστατική πίεση, δηλ. την άνωση. Με την εισόδη του πλοίου στο νερό, η πρύμνη υψώνεται λόγω της άνωσης και τα βάρια αποχωρίζονται από τις σύριγγες. Το πλοίο οριζώνεται πλήρως και το λίκνο που βρίσκεται στερεωμένο στο σκάφος και επιπλέει μαζί με αυτό, απαγκιστρώνεται από το πλοίο και καταβυθίζεται για να συλλεχθεί αργότερα. Το μήκος των διαδρόμων της κλίσης κάτω από το νερό υπολογίζεται ώστε το πλοίο να επιπέσει τελείως πριν από το τέλος του διαδρόμου.

Στην περίπτωση που ο θαλάσσιος χώρος, ο βρισκόμενος μπροστά στη ναυπηγική κλίση, είναι περιορισμένος, το σκάφος δεν μπορεί να καθεκταστεί με το συμβατικό τρόπο, λόγω κινδύνου πρόσκρουσης του σε εμπόδια κτλ. Για το λόγο αυτόν εφαρμόζεται η πλευρική κ., που πραγματοποιείται με ανάλογο τύπου λίκνο, αλλά σε ναυπηγική κλίση με σημαντική κλίση ως προς την επιφάνεια του νερού (μέχρι και 15%). Ο διαμήκης άξονας του πλοίου διατηρείται, επομένως, παράλληλος ως προς την ακμή. Επίσης, και το πλοίο κατά την πλευρική κ. του, παρουσιάζει σημαντική κλίση ως προς την οριζόντια.

καθέλικτης (τεχνολ.). Οι εγκαταστάσεις που απαιτούνται στο ναυπηγείο για την καθέλικτηση πλοίων. Περιλαμβάνουν τη ναυπηγική κλίση, το συγκρότημα καθέλικτης δηλ. το λίκνο και όλα τα απαιτούμενα μηχανήματα για την ανύψωση του σκάφους από τα στηρίγματά του, κατά τη διάρκεια της κατασκευής του, και την τοποθέτησή του στο λίκνο, προκειμένου να γίνει η καθέλικτηση.

Με το ίδιο όνομα είναι γνωστές και οι εγκαταστάσεις για την έλξη των πλοίων στη στεριά με σκοπό την επισκευή τους και άλλες εργασίες. Τέλος, επίσης, με το ίδιο όνομα εννοούνται οι εγκαταστάσεις για την επισκευή ή το παρκάρισμα πηδάλιουχόμενων αεροσκαφών, δηλ. hangar για αερόστατα.

Καθενοί. Χωριό και κοινότητα της επ. Χαλκίδος, του ν. Ευβοίας. Γρασοτήθηκε στην Ελλάδα, το 1832 (27/6), με τη Συνθήκη της Κων-

